

Cestovní zpráva ze zahraniční pracovní cesty

Účastníci: Ing. Pavel KORÁBEK – OI Havlíčkův Brod – vedoucí OOP
Ing. Jan FEJT – OI Havlíčkův Brod – zástupce vedoucího OOP
Ing. Pavel PETR – OI Havlíčkův Brod – inspektor OOP
Ing. Borek HROMÁDKA – OI Havlíčkův Brod – inspektor OOP

Místo jednání: Spolková republika Německo (Mnichov a Berchtesgaden)

Datum odjezdu z České republiky: 19. 9. 2012

Datum příjezdu do místa určení: 19. 9. 2012 příjezd do Mnichova,
19. 9. 2012 přejezd do Berchtesgadenu

Datum odjezdu z místa určení: 21. 9. 2012 odjezd z Berchtesgadenu

Datum návratu do České republiky: 21. 9. 2012

Název a adresa navštívené organizace (instituce):

1/ Wasserwirtschaftsamt München, Heßstraße 128, 80797 München

2/ Nationalpark Berchtesgaden, Doktorberg 6, 83471 Berchtesgaden



Účel cesty:

Seznámení s revitalizací a renaturací vodního toku řeky Isary v prostředí velkoměsta (Mnichov) a s problematikou střetů mezi zájmy ochrany přírody a zájmy na využití území v Národním parku Berchtesgaden.

Seznam získané dokumentace:

- Informační materiál „A new lease of life for the Isar River!“

Anotace (stručný výsledek cesty):

Pracovníci inspekce byli v průběhu zahraniční pracovní cesty seznámeni s možností provedení citlivých a přírodě blízkých revitalizačních a protipovodňových opatření v údolní nivě řeky Isary, ačkoliv se jedná o vodní tok protékající územím intravilánu velkoměsta. Dále byly získány relativně zajímavé poznatky při řešení možných konfliktů mezi zájmy ochrany přírody a zájmy na využití území Národního parku Berchtesgaden.

Podrobný popis:

Středa 19. 9. 2012:

V brzkých ranních hodinách výjezd z Havlíčkova Brodu, v 8:00 hodin přechod státní hranice v Rozvadově, v 10:00 hodin příjezd do Mnichova, následně přesun metrem do centrální části města na místo setkání s pracovníci vodohospodářského úřadu.

Zástupci inspekce byli přivítáni pracovníci uvedeného úřadu Niveditou Mahidou, přičemž následovala zhruba 4 hodinová pochůzka údolní nivou řeky Isary v centrální části Mnichova.



Plán revitalizace řeky Isary byl realizován v několika etapách. Práce byly zahájeny v únoru roku 2000 a akce byla dokončena před dvěma lety v červnu 2011. Opatření byla realizována na úseku dlouhém celkem 8 km, pochůzka byla provedena cca na polovině dané vzdálenosti.

Exkurze probíhala za účasti norské delegace, která se zajímala o problematiku revitalizace a renaturace vodního toku z hlediska stavebního.

Provedená revitalizační a renaturační opatření mohla být technicky realizována díky dostatečnému prostoru, který nabízí údolní niva řeky Isary. Uvedený prostor mohl být využit pro řadu úprav, které výrazně zlepšily průtok vody v době povodní a zvýšily kapacitu koryta.



Jedná se zejména o částečné rozšíření koryta, vytvoření různých meandrů, ostrůvků a o úpravy břehů včetně pozemků tvořících údolní nivu, která byla ve vybraných vhodných místech přizpůsobena k využití jako odpočinková místa a pláže pro místní obyvatele, neboť voda v řece je díky své výborné kvalitě vhodná ke koupání.



V souvislosti s udržení pořádku na vytvořených plážích jsou na těchto lokalitách umísťovány kontejnery na odpady a mobilní toalety.

Údolní niva Isary je po provedených úpravách hojně využívána obyvatelstvem rovněž k aktivnímu odpočinku, zejména k joggingu, jízdě na kole, procházkám či piknikům.

Revitalizační úpravy si vyžádaly na řadě míst zásah do dřevin tvořících břehový porost. Odstraňování stromů však proběhlo relativně citlivě a na základě požadavků místních obyvatel byly některé významnější a perspektivní dřeviny zachovány i za cenu vytvoření „zelených“ ostrůvků uprostřed rozšiřovaného koryta toku uvedené řeky.



V korytě toku Isary jsou před většinou mostních pilířů vybudovány kamenné „štíty“, které usměřují zejména při zvýšených průtocích plovoucí kmeny tak, aby nedocházelo k jejich zachycení pod mostními konstrukcemi a zároveň v zimním a jarním období slouží k rozlamování ledových ker.

Dle sdělení pracovníce vodohospodářského úřadu došlo v rámci realizace záměru k odstranění celkem 17 jezů, na zbývajících byly i s ohledem na zachování minimálního zůstatkového průtoku vybudovány rybí přechody. Lokalita revitalizované údolní nivy je biotopem řady druhů ptáků, kteří zde hnízdí, rovněž se zde vyskytuje bobr evropský. V řece Isaře žije údajně 17 druhů ryb, největším je dunajský losos.

Celkové náklady předmětné revitalizace činily 35 miliónů eur, přičemž 55% nákladů hradil stát Bavorsko a 45% nákladů bylo hrazeno z rozpočtu města Mnichov.

Exkurze byla pro pracovníky inspekce podnětná zejména v tom, že i ve zdánlivě nepříznivém prostředí velkoměsta lze realizovat přírodě blízká protipovodňová opatření, i když na druhou stranu nelze opominout, že území údolní nivy řeky Isary se díky své dostatečné šířce k takovýmto zásahům přímo nabízí.



Pracovnice vodohospodářského úřadu Nivedita Mahida poskytla inspekci informační materiál v anglickém jazyce, který přehledně popisuje postupný vývoj lokality v souvislosti s výše uvedenými zásahy.



V odpoledních hodinách (16:00 hodin) účastníci pracovní cesty odjeli z Mnichova, za účelem přesunu na území nedalekého národního parku Berchtesgaden. V 18:00 hodin příjezd do městečka Ramsau, kde byli pracovníci inspekce ubytováni v Penzionu Wimbachklamm.

Čtvrtek 20. 9. 2012:

V ranních hodinách přesun z místa ubytování do jednoho z informačních středisek národního parku Berchtesgaden, který byl vyhlášen v roce 1978 na celkové výměře 210 km².

Následovalo přivítání ze strany pracovníka národního parku pana Wolfganga Fegga Dipl. Ing.

Po krátké informaci o předmětném národním parku přesun autobusem k hraniční části s Rakouskem do sedla Hirschbichl. Odtud celodenní pochůzka údolím Klausbachtal, v rámci které pracovník národního parku postupně seznamoval zástupce inspekce s jednotlivými střety mezi zájmy ochrany přírody a zájmy na využití daného území.



Nejprve pracovník národního parku uvedl, jak je obecně zajišťována ochrana přírody v Německu, dále se zaměřil na zabezpečení ochrany velkoplošných území v Bavorsku. Různé střety zájmů ochrany přírody s využíváním daného území demonstroval přímo v terénu s využitím schváleného plánu péče o území Národního parku Berchtesgaden.

Relativně propracovaný je na území národního parku systém cest a pěšin a jejich značení, snahou Správy národního parku je soustředit turistický ruch do tří vybraných údolí.

Snahou je skloubit ochranu přírody s tradičním a historicky daným využitím dotčeného území.



Důležité je zajištění hospodaření zejména na horských loukách národního parku, které jsou dlouhodobě využívány jako pastviny. Koncem jara je na tyto lokality vyháněn dobytek, který se zde pase až do podzimu. Jedním z problémů pastvy je však narušování relativně tenké vrstvy cca 15 cm půdního krytu těžkými zvířaty, která svými kopyty a pohybem v prudkých svazích vytváří jakési „terasy“ a podporují tak erozní proces.

V dřívějších dobách pastva nebyla z tohoto pohledu žádným problémem, neboť se zde pásala mnohem lehčí plemena dobytka.

Významnou úlohu v podpoře pastevectví na úkor nežádoucího zalesňování lučních porostů hraje dotační politika v oblasti ochrany zvláště chráněných území.



Eroze je v národním parku obecně problémem, a to i v souvislosti s pohybem vody při jarním tání či v souvislosti se zvětráváním skalních masivů a pohybem sněhových lavin. Pracovníci inspekce byli mimo jiné zavedeni i na místo, kde došlo k sesuvu obrovského množství kamene o objemu 250 tisíc m³ po odtržení části jedné z mohutných skal.

Wolfgang Fegg dále seznámil pracovníky inspekce s hospodařením v lesních porostech na území parku, přičemž byla diskutována i problematika boje s kůrovcem.





Rovněž bylo probíráno i využívání daného území v souvislosti s myslivostí. V tomto ohledu bylo zmíněno, že v zimním období funguje na území národního parku několik krmelišť zejména pro vysokou zvěř, aby nedocházelo k nežádoucímu okusu dřevin. Stavy zvěře jsou regulovány případným odstřelem, který provádí výhradně určení pracovníci národního parku, lov zvěře v žádném případě nelze „prodávat“.



Dále byla inspekce seznámena s výskytem zvláště chráněných a vzácných druhů živočichů a rostlin na území národního parku. Členitý reliéf pohoří s výškovým rozdílem přes 2000 metrů způsobuje velkou proměnlivost klimatických podmínek a následně i flóry a fauny.



Vegetace parku se vyznačuje rozsáhlými lesními porosty, které zabírají cca 40% plochy území národního parku, a to od bukových a jedlobukových pralesů s příměsí javoru klenu, jasanu, jilmu drsného a lip v podhorské oblasti až po horské smrčiny. V některých částech se dochoval unikátní zbytek smrkomodřínového pralesa s výskytem borovice limby. Nad hranicí lesa je hojný výskyt borovice kleče.



Z typické vysokohorské fauny se v národním parku vyskytuje kamzík, svišť, bělokur horský, tetřev, tetřívek. Zaznamenám je výskyt i orla skalního, hnízdí zde několik párů tohoto vzácného druhu. Velké šelmy jako medvěd a vlk byly v minulosti vyhubeny a nyní se v národním parku nevyskytují.

Poměrně zajímavou skutečností je, že pohyb osob po území Národního parku Berchtesgaden není nijak omezen a návštěvníci se mohou pohybovat i mimo cesty a stezky. Je to ale dáno především tím, že okolní terén je díky mohutným skalním masivům těžko přístupný a zřídka ho využívají pouze horolezci či vyznavači adrenalinových sportů, jako jsou paraglaidisté.

Pátek 21. 9. 2012:



Na základě předchozího doporučení pracovníkem národního parku byla v dopoledních hodinách uskutečněna návštěva údolí Wimbachtal, které je součástí Národního parku Berchtesgaden.

Cesta do tohoto údolí byla vybudována v době, kdy byla říčka Wimbach využívána k plavení dřeva. Celé údolí patří mezi geologicky významné oblasti, kdy lze postupně spatřit horniny nejrůznějších geologických dob.

Údolí začíná soutěskou Wimbachklamm, kde řeka protéká úzkým velice zaříznutým korytem vyhloubeným v jurských vápencích. Od soutěsky prochází cesta mezi skalními stěnami Watzmannu a Hochkaltenu tvořenými dachsteinským vápencem o mocnosti cca 1000 metrů.





Koryto toku říčky Wimbach je zanášeno velkým množstvím erodovaného materiálu ze skalních stěn, některé úseky koryta jsou zcela bez vody, která protéká pod štěrkovým nánosem. Pouze v době tání se celé koryto plní vodou. Naplavený štěrk a písek je těžen a využíván na opravu cest v národním parku.

Po exkurzi do údolí Wimbachtal zhruba ve 13:30 hodin odjeli pracovníci inspekce zpět do České republiky, přechod státní hranice byl ve Strážném v 17:00 hodin, příjezd do Havlíčkova Brodu v 21:15 hodin.

Cestovní zpráva předložena dne: 19. října 2012

Přílohy: žádné

Podpisy účastníků cesty:

Ing. Pavel KORÁBEK

Ing. Jan FEJT

Ing. Pavel PETR

Ing. Borek HROMÁDKA

Cestovní zprávu schválil:

Dne: